

w walce z przestępczością, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2004, s. 50 i n.

7. Art. 1 Statutu Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej – Interpol, przyjętego w Wiedniu dnia 13 czerwca 1956 r. (dalej: Statut Interpolu).

8. Por. M. Deflem, *Policing world society: Historical foundations of international police cooperation*, op. cit. s. 30.

9. www.interpol.int/content/.../4/.../AGN69RES3.pdf dostęp na 15.03.2015.

~Досвід Польщі у протидії насильству у сім'ї: деякі аспекти~

Максимів Л.В., науковий співробітник наукової лабораторії з проблем кадрового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів міліції громадської безпеки, психологічної служби та Національної гвардії України Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

Насильство в сім'ї є однією з найбільш розповсюджених форм порушення прав людини. У більшості випадків протиправні дії проти когось із членів родини супроводжуються актами агресії, приниження та жорстокої поведінки. Подібні дії з боку насильника приводять до негативного фізичного, психічного та соціального стану здоров'я постраждалої особи чи кількох осіб, членів цієї родини. Як правило, найбільше страждають від сімейного насильства жінки, діти та люди похилого віку, хоча про останню категорію йдеться дуже мало [1].

Протидія сімейному насильству набула статусу світової проблеми з моменту оприлюднення статистичних даних ООН про те, що від вчинення насильства в сім'ях потерпає кожна третя, а Всесвітньою організацією охорони здоров'я – кожна шоста жінка [2]. Тому виникає необхідність

проведення дослідження міжнародного досвіду протидії насильству в сім'ї. Хотілося б зосередити увагу на висвітленні окремих моментів протидії насильству у сусідній державі – Польщі. За законодавством Польщі насильство у сім'ї карається більш суворо, ніж насильство проти сторонніх осіб. У статті 207 Кримінального кодексу за фізичне або психічне насильство над близькою особою встановлюється покарання у формі позбавлення волі від 3 місяців до 5 років [3]. Якщо насильство у сім'ї було здійснено з особливою жорстокістю, встановлюється покарання у формі позбавлення волі від 1 до 10 років (§ 2 статті 207). Якщо внаслідок насильства над близькою особою, ця особа вчинила спробу самогубства встановлюється покарання у формі позбавлення волі від 2 до 12 років. У Польщі Закон щодо протидії злочинам в сім'ї був прийнятий в червні 2010 року і набув чинності 1 серпня 2010 року [4, с.101]. Згідно цього Закону у кожній гміні (територіальній одиниці) розпочали свою роботу міждисциплінарні групи, до складу яких входять представники: органів соціального захисту, муніципальної комісії вирішення проблем, пов'язаних з алкоголем, освіти, охорони здоров'я та неурядових організацій. Міждисциплінарні групи несуть відповідальність за вжиття заходів з метою надання спільної допомоги у окремих випадках, а також за координації всіх заходів, що стосуються насильства в сім'ї. Закон щодо протидії злочинам в сім'ї запровадив новий запобіжний захід, який полягає у виселенні особи, яка вчинила насильство у сім'ї із спільного із жертвою помешкання за наявності вагомих причин вважати, що обвинувачений знову може вчинити насильницький злочин щодо потерпілого. Також нововведенням стало створення нових освітніх програм, спрямованих на перевиховання осіб, які вчинили насильницький злочин щодо члена або членів своєї родини. Закон також встановлює процедуру вилучення особи із сім'ї соціальним працівником, якщо життя або

здоров'я дитини знаходиться в небезпеці. Рішення приймається спільно з працівниками поліції, лікарем, медсестрою або фельдшером. Соціальний працівник зобов'язаний повідомити про прийняття такого рішення суд з сімейних справ протягом 24 годин від прийняття такого рішення, а суд потім приймає рішення про подальшу долю дитини. Згідно закону щодо протидії злочинам в сім'ї жертва сімейного насильства має право на безкоштовне медичне обстеження, щоб визначити причину і характер тілесних ушкоджень і право на безкоштовні медичні довідки, які можуть бути використані як докази в ході судового розгляду справи [4, с.102].

Позитивним нововведенням Закону стало те, що він передбачає оперативний та швидкий механізм реагування на факти сімейного насильства. Так, на основі Закону щодо протидії злочинам в сім'ї, було створено «блакитну лінію», за якою можна негайно повідомити поліцію у разі вчинення домашнього насильства, внаслідок чого поліція разом з прокуратурою негайно вчиняють дії щодо усунення загрози, а саме: усувають винуватця, який вчинив насильство в сім'ї, зі спільного помешкання: якщо дитина зазнає жорстокого поводження, то вона може бути негайно вилучена навіть без рішення суду. Тоді дитина утримається в лікарні, «тимчасовій сім'ї», а протягом 24 годин суд розглядає це питання та визначає подальші дії, якщо особа була засуджена за злочини проти дитини, але звільнена від відбування покарання, однак продовжує вчинювати злочини проти дитини – така інформація негайно повідомляється суду і особа направляється для реального відбування покарання [4, с.102-103]. Запобігання сімейному насильству та переслідування винних є одним з пріоритетів польської поліції. Правовою основою здійснення діяльності польськими поліцейськими у сфері запобігання сімейному насильству є Розпорядження Ради Міністрів від 13 вересня 2011 року. За вчинення насильства у сім'ї законодавством Республіки

Польща передбачається виключно кримінальна відповідальність. До обов'язків працівників поліції у цій сфері відноситься проведення, наскільки це є можливим, з особою, щодо якої існує підозра, що вона вчиняє насильство в сім'ї, роз'яснювальної бесіди про кримінальну відповідальність за насильство у сім'ї та пояснення такій особі необхідності вести себе відповідно до закону і правил суспільного співжиття.

Новим і досить цікавим є досвід Польщі щодо запровадження так званої процедури «блакитних карток», яка носить головним чином профілактичний характер. Систему «блакитних карток» (зразки звітів про випадки насильства) впроваджено в 1998 році національними поліцейськими органами на всій території Польщі. Картки призначені для використання поліцейськими під час їхніх втручань. Одна з «блакитних карток» надає потерпілій особі інформацію про її права і номери телефонів інституцій, які можуть допомогти потерпілим від насильства. Інша картка містить вказівки для збирання і документування свідчень про місце злочину [5, с.48].

Список використаних джерел:

1. Запобігання та протидія насильству в сім'ї [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stvadm.gov.ua>
2. Біяк О.О. Значення міжнародного досвіду протидії насильству в сім'ї [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://legalactivity.com.ua/>
3. Карний кодекс Польщі [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970880553+2014%2401%2427&min=1>
4. Міжнародний досвід попередження та протидії домашньому насильству [монографія] / А.О. Галай, В.О. Галай, Л.О. Головка та ін. – К.: КНТ, 2014. – 160 с.
5. Насильство в сім'ї та діяльність органів внутрішніх справ щодо його подолання: навч.-метод. посібник / Запорожцев А.В., Лабунь А.В., Басиста І.В. та ін. – Київ, 2012. – 246 с.